

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam veljá: Za celo leto predplača 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá trispotna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemži nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 88.

V Ljubljani, v četrtek 17. aprila 1884.

Letnik XII.

Ěnketa o kmetiskih razmerah na Kranjskem.

Ob desetih dopoldne se je danes sošla ěnketa v mestni dvorani. Predsedoval ji je deželni glavár grof Thurn, v imenu vlade je bil navzoč deželni predsednik baron Winkler, sošlo se je pa povabljenih zvedencev 45, pozneje sta prišla še dva. Zapisnikar je bil deželni poslanec g. Klun.

Gosp. deželni glavár grof Thurn pozdravlja došle zvedence s kratkim nagovorom, v katerem je omenjal sklepov deželnega zbora glede ěnkete in izrekel prepričanje, da so se zbrali možje, ki imajo resno voljo pomagati kmetškemu stanu, ki je najkrepkejša podpora v državi. V nemškem jeziku nadaljevaje omenja podpore, ki so jo razni državni, občinski in farni uradi skazali deželnemu odboru, ter jim je izrekel zahvalo.

Gosp. deželni predsednik baron Winkler je na to v imenu vlade dal zagotovilo, da se bode vlada zanimala za vse, kar se bode razpravljalo o tej zadevi in se na sklepe tudi po mogočnosti ozirala. — G. mestni župan Grasselli za njim pozdravi došle zvedence v imenu mesta Ljubljanskega in povdarja tesno zvezo med kmetškimi in mestnimi koristmi.

Gosp. deželni glavár potem naznanja, da so se pismeno izgovorili gg. drž. poslanec Obreza, okrajni glavár Mahkot in deželni poslanec baron Žvegelj. Tudi napové, kateri gg. poročevalci bodo poročali o posameznih točkah, in sicer: O dednem pravu g. Svetec, o kmetiskih domovih in hipotekarnih dolgovih dr. Vošnjak, o povzdigi kmetijstva g. Detela, o domačem obrtu g. Murnik, o ravnanju proti žganjepivstvu pa g. dr. Samec.

Prvi je poročal dr. Vošnjak o propadu kmetijstva, ki gré vedne rakovo pot, kar je razvidno že iz tega, da imajo kmetje čedalje manj živine in da se vedno bolj množé dolgovi kmetiskih posestev. Potrebno je toraj iskati pripomočkov zoper to žalostno prikazen; to je pripravilo državo, da je predložila državnemu zboru postaven načrt o dednem pravu na kmetih. Tudi ěnketa se ima pečati s tem vprašanjem, razun tega pa bo imela rešiti še drugih važnih reči. Konečno priporočá, da naj gospodje odkritosrčno izreko svoje mnenje.

Gosp. Svetec potem poročá o dednem pravu na kmetih in povdarja, da mu je dotični vladni načrt iz več vzrokov prav po godu. Ta postava obeta poboljšek gledé pristojbin, ki so jih morali plačevati dediči za očetovo in materno dedščino, in ki so dostikrat jako huđe. Prestopivši k obravnavi o dotičnem postavnem načrtu omenja, da je jako težavno najti pravo merilo za posestva, za ktera naj bi veljala nameravana postava. Najprimernejši se mu zdi čisti katastralni donesek, in sicer naj bi se vštevála posestva, ki donšajo 25 do 350 gold. čistega dohodka. Prva posestva imela bi nekako vrednost 1000 gold., zadnja pa bi segála nekako do meje, kjer se pričenjajo velika posestva.

Dr. Vošnjak povdarja, da je treba vedeti, koliko je posestev, ki donšajo najmanj 25 gld. čistega dobička. Novejšega takega izkaza deželni odbor ni dobil, pač pa je dobil v roke izkaz finančnega vodja Felsenbrunná iz l. 1866. Takrat je bilo 94.741 davkoplačevalecev, vendar pa je posestnikov le okoli 54.600, kakor se je pokazalo pri

ljudskem številjenji. Ako se sprejme nasvet Svetčev, da se kot najmanjši čisti dohodek za kmetška posestva sprejme 25 gld., potem bi okoli polovice kmetiskih posestev spadalo pod novo postavo. On toraj podpira nasvet Svetčev. — G. Ogulin priporočá, naj se kolikor mogoče gleda na to, da se posestva ne bodo trgála, kadar je več dedičev, ampak da ostanejo skupaj. Pri glasovanju obveljajo Svetčevi nasveti.

Gledé vprašanja, kaj naj spada k takim kmetijam nasvetuje g. Svetec: a) kar je v gruntnih bukvah, oziroma v katastru eno truplo; b) lastine, ki jih je dosedanji gospodar gospodarsko združil s svojim posestvom, ali brez katerih to posestvo ne more lahko izhajati; c) pravice, ki so s takimi posestvi združene.

G. Detela priporočá, da naj se besede „ali v katastru“ izpuste in za kmetijstvo smatra posestvo, kar ga je vpisanega v zemljišnih ali gruntnih bukvah. — Dr. Vošnjak izreka željo, da bi se o tej zadevi izrekli tudi kmečki zvedenci. Dr. Poklukar priporočá nasvete Svetčeve, ker bodo imeli tudi še potem, ko nova postava pride v veljavo, gospodarji pravico, prostovoljno ravnati in razpolagati s svojim posestvom in ga voliti po svoji lastni volji. — G. Svetec pojasnuje pomen katastra v tistih krajih, kjer še ni zemljišnih knjig, in meni da bi se v njegov predlog le še moglo pristaviti „ali v katastru, kjer ni še novih gruntnih bukev.“ — G. Detela ostane pri svojem predlogu. — Svetec pa omenja, da tudi v gruntnih bukvah ni vse skupaj vpisano. — Dev ugovarja, da je vse vpisano k glavnemu zemljišču in priporočá predlog Detelov, ker kataster ne spričuje nič in je dostikrat celó napačen.

Ogulin vpraša ali bodo tudi nogradi spadali pod to postavo? — Svetec misli, da; ravno tako dr. Poklukar, Ogulin pa ugovarja, da reč ni tako jasna, kakor menita gg. predgovornika, in nasvetuje, da naj se sklep o tej zadevi toliko časa odloži, dokler bode zvedencem mogoče, se o tej reči še nekoliko pogovoriti. Svetec zavrača, da današnji sklepi niso zadnji sklepi, ampak le nekaki podatki za deželni zbor. Toraj se tudi pozneje še zmerom lahko spremené ali dopolnijo. Enako se izražá dr. Poklukar, ki g. Ogulinu odgovarja, da morejo še pri tretjem branji svoje nasvete staviti. Ogulin je s tem zadovoljen. In ker se g. Detela tudi pridruži razširjenemu nasvetu Svetčevemu, se pri glasovanju sprejmejo vse tri točke po njegovem predlogu; prva se toraj zdaj glasi: a) „Kar je v gruntnih bukvah, oziroma kjer še ni novih gruntnih bukev, v katastru eno truplo.“

Gledé vprašanja, ktere reči se imajo smatrati za gospodarstvo potrebne, povdarja poročevalec g. Svetec, da je silno težavno to natančno določiti, da bi bilo pa prav, vsaj naštetí, kar je neobhodno potrebno. On prebere, kaj naj se po njegovih mislih sprejme. Gosp. Ogulin nasvetuje, da naj zvedenci natančno določijo, koliko se za živež potrebuje, pri nogradih tudi kletno posodje. — Gosp. Urbančič predlaga, naj se tretjina vrednosti posestva všteva kot kapital potreben za obdelovanje.

G. Bavdek povdarja, da bi moral za vsak par konj ali volov biti en plug, da so razmere po raznih krajih različne, in da jih morajo le zvedenci razsoditi. — Gosp. Planinec nasvetuje, da naj se ne naštevajo vse reči posebej, ampak da naj zvedenci razsodijo in določijo, „kaj se potrebuje orodja in ži-

vine“. Bavdek se strinja s tem. — Dr. Poklukar misli, da bi bilo morda prav, ako bi se na primeronektere reči naštele, konečno pa dodal splošen ključ, po katerem bi se imelo razsoditi, koliko in ktere reči so vse potrebne za obdelovanje.

G. Pirc povdarja potrebo živine za kmetije in omenja, da pogreša v nasvetu g. poročevalca za gospodarstvo silno potrebne reči, namreč gnoja. Konečno stavi sledeči predlog: „Živine naj ima posestev najmanje toliko, kolikor jo je za umno gospodarstvo v razmeri z velikostjo posestva treba. Orodje naj se pa ne imenuje, ampak določi naj se vrednostna svota orodja, ktera se izrazi kot del vrednosti celega posestva. Število živine in vrednost orodja se ima na podlagi skušenj in gospodarske sisteme v dotičnih krajih določiti.“

G. poročevalec povdarja še enkrat težavo in oziraje se na razne predloge svoj nasvet tako-le osnuje: „Najmanjša gruntna potrebščina: 2 vola ali 2 konja (1 konj ali 1 vol), 1 krava, 1 telica, 1 svinjče, klaja do novine, potrebni gnoj, žito za seme in za petero ljudi do novine, drva, hiša, hram, hlev (štála), pod, šupa, kozolec, klet, hišna oprava, 2 postelji, posteljina, prtenina, 2 voza, 1 plug, 1 brana, potrebna posoda, preša; sploh pa naj zvedenci za vsak kraj določijo to potrebščino.“

Dr. Poklukar še enkrat omenja, da v postavo ne bo šlo sprejemati posameznih (taksativno naštetih) reči, ampak sprejeti le splošno določbo, po kateri bi se prav lahko brez posebnih stroškov v vsaki občini določila dva zvedenca, ki bi imela nalogo razsojevati, kaj je za gospodarstvo potrebno. — Svetec nasvetuje, naj se najprej le o tem glasuje, ali se splošno ali pa natančno določi, kaj pripada k gospodarstvu? — Detela predlaga, da naj se nasvet Urbančičev sprejme v nasvet Pirčev. Dr. Poklukar pravi, da ni treba predloga izražati natančno od besede, ampak le po obsegu. Pri glasovanju obvelja načelo, da se sprejme samo splošnja določba. G. Svetec na to predlaga, da se oziroma na stavljené nasvete, sprejmó le te-le splošnje določbe: 1. Sploh naj izvedenci določijo za vsak kraj gruntno potrebščino (fundus instructus). 2. 33 odstotkov vrednosti posestva po katastralni cenitvi mora biti vreden ta „fundus instructus.“ 3. Zvedence naj volijo dotični občinski zastopi. Ti nasveti se soglasno sprejmó.

Pri tretjem vprašanju, kako naj se določuje cena take kmetije pri izročitvi, ako se dediči ne morejo med seboj pogoditi, svetuje poročevalec g. Svetec, da naj se ta vrednost določuje po 20kratnem znesku čistega prihodka po katastru.

G. Ogulin nasvetuje samo šestnajstero vrednost, ker tudi gosposka to vrednost jemlje kot podlago pri določevanju pristojbin. — G. Dev priporočá, da naj pogovor med vdeleženci vrednost domačije določuje najprvo. — Dr. Poklukar meni, da bi bilo prav to vrednost določevati po zemljišnem davku, ki naj bi se vzel 72krat; vendar pa se mu dozdeva ugoden nasvet Ogulinov za posestnike, zato se strinja ž njim. — G. Robič meni, da bo težko vrednost določevati po čistem dohodku, ampak da bi bila boljša sodnijska cenitev. — G. Svetec se strinja z Ogulinom in Poklukarjem, g. Dev pa še enkrat zagovarja svoj predlog, kteremu pa ugovarja dr. Poklukar. G. Svetec omenja, da njegov svet ne zabranuje dedičem, da bi se ne smeli sami pogoditi med seboj, ampak da je za nje le nekaj svet, in da sledi sodnijska cenitev, ako se sami ne

porazume. G. Dev se vsled te izjave strinja z g. Svetcem, čigar nasvet se potem soglasno sprejme ter se zdaj glasi: „Sploh naj se vrednost ustanovlja po šestnajsterem znesku čistega prihodka po katastru; dotičniki pa imajo pravico, drugače ustanoviti. Ako se ne morejo pogoditi, pa naj sodnja določi.

K vprašanji, ali naj bi se pri izročitvi prejemniku na korist odbila še neka svota, nasvetuje g. Svetec, da naj ima prejemnik le v tem slučaju tretjino vrednosti kot prednino (praecipuum), ako se vrednost posestva določi po sodnji. G. Ogulin predlaga, da naj ima prejemnik sploh tretjino vrednosti kot prednino, g. Detela pa ugovarja, da bi v tem slučaju drugi dediči dobili premalo, ker je šestnajstera vrednost čistega dohodka po katastru jako majhna vrednost, in za prejemnika prav ugodna, kteremu se toraj ne more pripoznati še drugo darilo. Dr. Poklukar meni, da anketa nima o tej zadevi določevati, na kar g. Ogulin svoj nasvet umakne in se sprejme nasvet g. Svetca. Potem g. predsednik ob eni popoldne sklene sejo in prihodnjo sejo napove za popoldne ob polu petih.

Revolucija.

V.

Ločenje šole od cerkve. No, o tem se je v Avstriji že veliko pisalo in govorilo, stvar se je vsestransko pojasnila, pretresovala, a v načelu imamo isto šolo, kakor smo jo dobili l. 1868 in 1869. Da tudi tukaj liberalna drevesa ne prirastejo do neba, skrbi v Avstriji kdo drugi, kakor krotki revolucionarji, katoliki dobro vedó, kaj je jedro šolskega vprašanja, en nauk več ali manj, to ni glavna stvar; glavna stvar je verska šola. Toda sedaj le nektre opazke. Država, ki bi se hotela pošteno ločiti od cerkve, bi mogla šolo popolnoma oprostiti in proglasiti srčno svobodo, kakor je to v severni Ameriki. Stariši morajo biti prosti, obračati z otroci po svoje; vsako verstvo mora imeti pravico, mladino nje spoznavalec po svoje versko-nravno vzgojiti. Morda bi bilo bolje na svetu, ko bi ljudje bolj skrbeli sree oblažiti, kakor um razbistriti.

Učimo se od nasprotnikov. Vsi sovražniki Kristusovi in cerkveni so zoper svobodo v učenju, ker to ni voda na njih malin. Hinavsko prilizovaje se prostemu ljudstvu zahtevajo šol, do kterih bi le vlada imela pravico, t. j. taka vlada, kteri so liberalci na čelu.

Vzrokov za to ni treba daleč iskati. Novodobno poganstvo je namreč zapazilo, da so krščanske šole najbolj cvetele tačas, ko so bile svobodne, vodo tudi dobro, da cerkev preganja nevednost in surovost. Iz krščanskih šol pa prihaja krščansko ljudstvo. Da je moč državo postaviti brez Boga mora revolucija izrediti ljudstvo po liberalizmu otrapano. Prosta šola uduši framasonstvo. Ni dosti, da se cerkvi vzame vsa moč v politiki, prenehati mora tudi krščansko poučevanje. — Še le potem, ko bode humanizem ljudstvo prekvasil, potem se more postaviti vstava, kakoršno zahteva framasonstvo, in sicer vstavo, ki noče ničesa vedeti o kakšni plači duhovnom, ničesa o kakšnem cerkvenem uplivu na šolstvo, kaj še le o duhovnih redovih ali celó o jezuitih. Da se takih ljudi tudi pri nas v Avstriji ne manjka, je menda vsakemu znano, kdor opazuje javno življenje, kdor bere obravnave v postavodajnih zborih, kdor se količkaj peča z novinarstvom, samo da se pri nas iz znanih vzrokov bolj prikrito in sramožljivo godi, in se večkrat taka vprašanja v jedno vrečo mečejo s političnimi vprašanji, kakor n. pr. z zatiranim nemštvom, da bi nevešči in kratkovidni ljudje ne opazili, da gre tukaj za vse kaj drugega kakor za nemško narodnost, ktere nihče ne zatira. Previdni politiki, dasiravno Nemei, ne upajo omamljivi pesmi, ki se glasi iz tako zvanega nemškega taborja, ker dobro poznajo srake, ki so si pavovo perje nataknille. Tudi tako zvani Mlado-Čehi in drugi „Mladi“ so postali previdni, ter ne poslušajo več lepodonečih fraz, marveč pričakujejo dejanj. Tako vidimo, da se pri nas v Avstriji vsako tudi versko vprašanje več ali manj prevrže v narodno. Toraj pozor, pa še enkrat pozor tem, ki so na svečnik postavljeni.

Učenost brez Boga v navadnem življenju.

Močno nas veseli, da je „Slovenec“ prinesel ves govor poslanca Greuter-ja dne 18. marca t. l., da ga beró tudi Slovenci, ki ga niso brali v izvirniku. Vrli poslanec je kaj dobro posvetil učenjakom in luč dovolj svitlo prižgal vsem, ki hočejo gledati. Na korist bode Avstriji, ako poslušajo nje narodi te važne besede, in si jih globoko vtisnejo v spomin tudi v srce, ki so postavljeni čuvaji drugim, bodisi državniki, bodisi učitelji ljudstva.

„Družba (človeška) je iz mene napravila morileca!“ tako je vskliknil hudodelec, ki je ustrelil policista Blöch-a v Florisdorfu pri Dunaji. S temi besedami je pokazal, da se je naučil „naukov modernega tvarinarstva“. To so učili modrijani temote, brodeci pragrezi, opičji učenjaki, modrosloveci o moči in snovi z besedo in pismom iz učiteljskih stolic mlade slušateljce, v poljudnih spisih razsežno občinstvo, oboje skupaj pa brezštevilnih spisih. Učili so, da hudobij in zločinstev posameznega je kriva vsa družba in za to odgovorna, da je vsak posamezen hudodelec prav za prav nedolžna žrtva socijalnih razmer, tedaj le „mučenik“.

Tako daleč mora priti, kdor taji viši red na svetu, komur je človek le bolj razvita žival, ki ne pozná više kreposti, pa se mora kakor zver boriti za svoj obstanek. Tako daleč zaide tisti, kdor taji krščansko vero, ter spodkopuje nauke, ktere je razodela večna modrost, tako globoko se pogrezne tisti, ki loči dejanske čednosti od krščanskih resnic, kdor iz šol odpravlja versko-nravno izrejo in jemlje cerkvi tolikanj potrebno nadzorstvo pri vodstvu šolskih naukov.

Tvarinar taji breztelesno dušno bitje, govori o živalski duši kakor o človeški, on pozná le „moč in snov“, nazori, misli in sklepi mu niso drugeza nego „fosforovanje“ ali pojav čutnic, ter njih zbujevalo. Človek je izvod natvoren, kar se tiče njega telesa in duše. Proste volje, dejanja nezavisnega od trenutja ki vpliva na človeka in ki postavi meje najmogočnejšemu, tega ne najdeš. Človek je to, kar je, učí Moleschott. Kar človek misli in dela, to se sestavlja iz prirojenih zmožnost z ozirom in v zvezi z vzgojo, sè stanom, premoženjem, narodnostjo, obnebjem in okoliščinami časa. Krepost in hudobija, ljubezen in sovraštvo, pogum in bojzaljivost, dobra in zla dejanja so le posledica razmerja in položnosti možganov, kakor na nje vplivajo unanje okoliščine.

Največ zlodejstev zoper državo in družino prihaja iz prenagljivosti ali nevednosti, kar izvira iz pomanjkanja izobraženosti. Omikan najde sredstev in pripomočkov, da se ogne nezgodam, ki so mu neznosljive; neizobražen si ne zna drugače pomagati kakor s hudodelstvom; on postane žrtva svojih razmer. Hudodelstva nastajajo, ako primanjka razuma, ako tare ubožstvo, ako ga ni pravega izobraženja. Kar imenujemo prosto voljo, ni drugzega nego izraz najčvrstejših nagibov. Tako so učili Büchner, Feuerbach ter njih posnemovalci. Njih spise berejo tako imenovani omikani, pa tudi prosti delavci, v več izdajah in v poljudni besedi so jako razširjeni. K temu pristopijo še spisi za ljudstvo in za mladino, kteri zaničujejo cerkev, svečenike, verske dogme in vse kar je katolikom svetega in spoštovanja vrednega.

Po teh nazorih človek ni moralno odgovoren za svoje dejanje in nehanje, kaj more ubožec za to, ako ga pomanjkanje na razumu, revščina in prepričla izobrazba sili v zločinstvo. Ne tožite njega, marveč naravo, ki ga je tako pičlo obdarila na razumu! Tožite družbo, ki mu je pot zaprla do premoženja in bogastva! Družba je kriva; ta je zaničevanja vredna; hudodelec je le nesrečnež. Kaj tacega se večkrat bere po spisih, ki razpravljajo razmere po tvarinško in socijalno, in to so glavna načela, iz kterih izpeljujejo pravico, da je dolžnost prekopicniti in razrušiti moderni red, ki je postavljen na krščanski podlagi, tedaj že zastaran.

„Družba me je napravila morileca“. Ta beseda hudodelca v Florisdorfu dá veliko premišljevatí. To isto se more reči o vseh hudodelstvih, ki so v ravno minulemu času Dunaj tako vznemirjala. Ta beseda nam kaže strahovit propad zmotnjav v spoznanji in dejanji, v kteri je že zašla moderna družba, a sedanji rod s strahom stoji pred njim. Ako se pravi čas ne povrne, ni drugače, da se sedanji rod prekuene v strahovit propad.

Kdo je kriv teh zmotnjav? Vsi tisti, ki so z besedo, s pismom ali v dejanji delali na to, da se vera v Boga, v sinu božjega, vera v večno življenje in povračilo unkray groba podkoplje, a razširja neslana nejevera, vsi tisti, ki so podkopavali pri ljudstvu krščansko mišljenje in življenje, ki so ločili dejanske dolžnosti in večnega sodnika, in teh se posluževali le v boji za svoj obstanek.

Beseda morileca v Florisdorfu ima strašno obtožbo zoper tisto mednarodno družbo nejevere in brezboštva, ki se je osnovala kot framasonski red, njega uda slišijo navadno med one baže omikanih ljudi, kterih Bog je trebuh, ki pa se najdejo na odličnih mestih in od ondot delajo na to, da bi naraščaju in ljudstvu odvzeli vso pozitivno vero — duševne hudodelce (malfaiteurs intellectuels) jih imenuje po pravici Guizot.

Poglaviten vzrok, da propada krščansko mišljenje in življenje v ljudstvu je brezdvomno brezverska šola začeni pri ljudski šoli noter do vseučilišča. Take so većinoma vse državne šole po Evropi. Krščansko ljudstvo naj si v tem misli, kar hoče, da le plača, tako se godi ljudstvu v Belgiji, na Francoskem in nekaj tudi v Švici. Moderno učiteljenje je zapustilo versko stališče in se je postavilo na podstavo nejevere, na teorijo o pragrezi, na opičarstvo.

Ta nejevera se razširja po tisku, a posebno po pedagogičskih strokovnih listih in tudi po nekterih učnih knjigah. Tam se čudne reči pišejo o resnicah katoliške vere, o zlorabi čudežev, a brezglavni čitatelji to dalje širijo.

Kako pa je v ti zadevi v Avstriji? Sploh prebiva v Avstriji vrlo ljudstvo, uzvišena vladarska rodovina mu izvrstno vlada in nekđaj je bilo vzgojevano v verski šoli. V to srečno deželo se je zatrosila ljulika, ki se je začela košatiti, ljudstvo in mladina je bila poplavljená s slabimi knjigami. Iz inozemstva so klicali može, ki bi imeli ljudstvu glavo preobrniti. Framasonstvo nekakih trideset let sem prav marljivo vrta in vrta pod zemljo. Iz Saksonskega so poklicali Dittes-a, moža napuhnjenega in ošabnega, ki pa živo sovraži katoliško cerkev in nje svečenike. Ta je vodil Dunajski mestni pedagogium. Mož je bil precej ponosen na to, da ga je poklical mestni zbor, kakor da bi bil ta nezmotljiv v svojih sklepkih.

Kdor si je ohranil zdravo pamet, da je mogel ločiti resnico od zmote, modrost od neumnosti, zgodovinsko dejanje od obrekovanja in kogar ni otrpal Dittes, odvrčal se je z nejevoljo od moža ter gabilo se mu je nad tem, kar je Dittes kvasil učencem v besedi in pismu.

V izgled le nekaj. — Kaj je dejanska krepost (Sittlichkeit)? Stran 125. Dittes pravi: „Dejansko kreposten je tisti, ki z zavednostjo dobro dela in hudo odvrčuje“. Najviša postava mu je: „Stori dobro in hudemu se ustavljal! Vse človeško ceni po svoji pravi vrednosti in potem vrvnáj svoje hotenje in ravnanje!“ Nekteri divjaki imajo stare ljudi, ki se ne morejo sami preživeti, za nekoristne in jih kar naravnost zakoljejo in pojedó. Drug človek zeló čisla bogastvo in denar vzame, kjer ga najde, oba po Dittes-u ravnata sila krepostno! Dittesova moral ne vé ničesa o zapovedih božjih. — V tako pogubljivem duhu delajo njegovi nekdanji učenci in častilci, ki se niso naučili ničesa drugzega, nego to, kar so zajemali v tej smradljivi luži krive učenosti, ki jim je kri zastrupila. Tak duh se razširja po nekterih pedagogičskih časopisih. (Po „Christ. ped. Blätter“.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 17. aprila.

Notranje dežele.

Poročali smo že, da so na Dunaji živeči Čehi sklenili ob velikonočnih praznikih sklicati naroden shod na Dunaji, pri kterem so se bili namenili posvetovati zaradi vstanovljenja českých narodnih šol na Dunaji v II. in VIII. okraji in pa o stavbi narodno-českega gledišča. Gostilnica pri „Arcierji“ v II. okraji (Obere Donastrasse 49) določena je bila za kraj zbirališča. Gledé izjemnih določeb, ki so sedaj do konca leta na Dunaji v veljavi, je redarstveno ravnateljstvo ta zbor zabranilo, ter zaukazalo, da naj se hiša straži, da se ne bodo proti prepovedi zbirali. Ob 4. uri se jih je res jelo nabirati iz raznih českých družtev, in kmalo je bila dvorana polna. Policija jim je pa naznanila, da v očígled dane prepovedi ne smejo napraviti nobenega posvetovanja. Naznanilo se je potem, da se bo že zato skrbelo, da bo Dunajska komuna kljubu policijski prepovedi točki gledé vstanovljenja českých šol že sama rešila;

točko gledé gledišča treba je pa iz ozira na izjemni stan za sedaj opustiti. Potem so predložili peticijo vsim navzočim v podpis, ktera se bo oddala okrajnemu šolskemu svetu s prošnjo, da naj potrebno preskrbi, „da bo Dunajska občina na lastne stroške ustanovila ljudsko šolo z českim učnim jezikom“. Da se bo prošnja odbila, si pri obstoječih razmerah in v očigled protivnosti, kolikor smo jo doživeli ob času otvorjenja „Komenskyjeve“ česke narodne šole v X. okraji Favoriten, lahko mislimo. Da bo pa krik po nemških in židovskih časnikih zaradi tega še večji, kakor prvič, to pa že danes dobro vemo.

Volovski boj je končan; na dnevni red je pa stopilo vprašanje gledé Požunskega živinskega trga, ki je pa vseskozi le krajevne pomena. Dunajska vlada naj bo za to skrbela, da Dunajski mesarji ne bodo na škodo Dunajskemu živinskemu trgu v Požunu po svojo živino hodili, temveč jo doma kupovali, potem naj pa le pijavke tržnih mešetarjev svoj živinski somenj v Požunu ali pa kjer se jim sicer poljubi, napravijo, brez Dunaja ne bodo prav nič opravili. Političnega pomena je bila stvar le toliko časa, dokler se je dotikala carinske zveze med Avstrijo in Ogersko državo. Ker pa sedaj tukaj ni nikake nevarnosti več, temveč je vse zopet pri starem ostalo, se tudi mi ne bomo več za omlačeno slamo brigali in jo bomo — volom prepustili.

V **Lincu** je društvo, ki se imenuje katoliško-domoljubna kazina. Ta je napravila peticijo na gosposko zbornico za vpeljavo državne prepovedi nespodobnih, nprav žaljivih oglasil (inserterov) in pa ženitnih ponudb po časnikih. Kakor čujemo, pečajo se na dotičnem mestu z mislijo, da bi pač ne škodovalo, če bi se tiskovna postava pregledala in današnjim razmeram primerno vravnala. Pri tej priložnosti se bo menda tudi na Linško peticijo toliko ozira jemalo, kolikor se dotika nesramnih inseratov, katerih posebno po nekaterih nemških časnikih vse mrgoli.* Med temi je v prvi vrsti glavno židovsko glasilo: „Neues Wiener Tagblatt“. Ondi se nahajajo oglasila javno na konkubinat vabeč pod novošegnim izrazom: „gemeinschaftlicher Haushalt“ do onih limane, na ktere je Šenk toliko cip vjel in s smrtjo poročil. Prav bi bilo, ko bi se taki nesnagi pot v časopise prepovedala. Pošten človek si nevesto tako lahko dobi, ter mu je ni treba po časnikih iskati, za hudodelstvo naj se pa časnikarski prostori nikari ne rabijo, če tudi je dandanes zloraba tiska že tako v navadi, kakor kosilo o poludne. Dolžnost vlade je, započetje prepovedati, ktero je že svojo smrtno žetev imelo. Čuje se, da se bode vsem onim listom, ki bi kljub prepovedi vendar le še tu pa tam donasali take inserate, prepovedalo daljše izdajanje, kar bi kar nič ne škodilo, pač pa mnogo koristilo javni pravnosti.

Vnanje države.

Papeževa enciklika izšla bo menda že konec tega tedna. Kakor privatna poročila iz Rima naznanjajo, je neki silno odločno pisana. Vsebinska njena obrnjena je proti prostomavtarjem (framasonom), kateri so s svojimi naturalističnimi (tvarinskimi) nauki današnji neučeni in na pol učeni svet pripravili na pot anarhije, po kateri on sedaj dosledno dalje hiti. Vstaviti ga ne bo zamogla niti oborožena sila vojakov, niti ojstra sablja redarja na nastopljene poti, pač pak mila beseda Kristusovega nauka, ki naj se pridno podučuje po šolah in še več pa po rokodelskih družbah. Ondi je božja beseda ravno tako potrebna, kakor vsakdanji kruh. Brez poslednjega človek onemore na telesu, brez prve onemogel je na duhu in padel razbojnikom v roke, ki so iz njega tudi razbojnika naredili. Delavec ima vsled svojega pičlega življenja za vsako novotarijo srce in ušesa odprta in gorje mu, ako se ga polasté ljudje, ki jih anarhiste imenujemo. Zgubljen je! Da se to odvrne, ali vsaj žalosten položaj nekoliko zboljša, sklenili so izdati sv. oče encikliko v tem smislu pisano. Bog daj, da bi ne bila brez vspeha, temveč na vse strani svoj sad obrodila, kakoršnega pričakujemo, da bo ugoden razritemu današnjemu družbinskemu, kakor tudi državnemu življenju. Le potem, ako se srčna želja sv. očeta spolni, opomogle si bodo tudi države, ker se bo narod sam anarhistom na vso moč protivil, in če ne bo drugače, tudi s silo vstavil. Dokler bo pa prosti delavec oči in ušesa za pogubni evangelij anarhistov odprte imel, se nam ni ničesar nadjati. Za to je pa temeljit poduk krščanskega nauka v delavskem stanu pred vsem potreben.

Bismark se je oglasil. Nekdo iz državnega zbora ga je vprašal, zakaj da izstopa iz pruskega ministerstva in Bismark pravi: Kdo se bo le z malenkostmi pečal, ako ga svet skoraj spati ne pusti. 70 let sem star in živci so mi oslabei, časa pa nimam, da bi si stregel. Kako mi je mogoče se za notranje puliti, če moram dan na dan opazovati, kaj se po svetu godi. Brzobjav (telegraf) mi je opravila v državnem uradu strašansko pomnožil. Nemčiji je na tem ležeče, kaj se godi v Rimu, Madridu, na Dunaju, v Budapeštu, v Petrogradu, Parizu, Londonu, Novem Yorku, Washingtonu, Hue, v Tamatave, v Melbournu, Sidneyji, Kahiri in Chartumu. Na svet mi je paziti, da vidim kje bi

* Tudi slovenski listi v tej reči niso vsi pošteni. Zlasti v nekem dnevniku se novošegni snubači radi oglašajo, ter poudarjajo svojo srmožljivost (mar li res!); kaj pak, da tudi ne pozabijo naznanovati, koliko dote tirjeje itd. Res liberalno kot čisto zlato. Vred.

se dalo za nemške interese kaj storiti. V prejšnjih časih bilo je zadosti, če je bil kancler le z mero-dajnimi osebami na dvoru prijatelj, sedaj mora pa računati s strankami, s telegrafisti, denarnimi možmi in z javnim mnenjem ter je treba nujno delati na podlagi informacij (podučenj), ktere telegrafično prejema. In da se povsod in sploh prav spozná, moral bi povsod svoje oči imeti, pri vsem tem pa silno veliko znati in natančen biti. Kanclerjeva služba niso mačkine solze, in dolžnosti tukaj bi moči kakega mlajšega moža zmagovale. Če bi me cesar ne podpiral tako dobro, ne mogel bi shajati. — Sicer pa Bismarku tudi sedaj še ni verjeti. Kolikokrat se je že omislil, da bo vse skupaj pustil, domu šel na svoj Varzin, ondi tobak pušil in kumovec pil ter se za ves svet ne zmenil. Ko je pa odločilen trenutek prišel, je Bismark vse misli in obetanja pod klop vrgel, ter zopet v kožo starega lisjaka smuknil in dalje svet zalezoval, in tako bo brž ko ne tudi sedaj napravil.

Kakor vse kaže, **Francozi** še dolgo časa ne bodo zamogli reči: sedaj smo v Tonkingu gotovi, vse smo dodelali, vsesti se smemo, orožje iz rok položiti in sad obilnega truda brezskrbno uživati. Kaj še! Tega ne bo še kmalo; kajti na tem jim mora ležeče biti in jim je tudi ležeče, da si pridobé razun Anama, po katerem se rudeča reka Songka pretaka, tudi še sosedno deželo Júnan, ki je še mnogo bolj rodovitna in ima še bolj premožne prebivalce, kakor pa Anam. Francozom je pridobitev one pokrajine toliko imenitna, ako hočejo domače francoske tla gospodarskega propada rešiti, da je ne smejo opustiti. Na Francoskem je srednji stan toliko ubožal, toraj ne more več toliko izdelkov domače obrtnije pokupiti, kolikor bi mu je domači kapital lahko pripravil. Ako mora pa kapital sam praznovati, pa tudi revež nima kruha, ki je dandanes več, kakor kdaj poprej od kapitala odvisen. Da se toraj revščina v lastni deželi zmanjša, treba je Francozom poiskati si novih krajev, kamor bodo oddajali svoje blago in to so jim bogate pokrajine ob vstočno-azijskem vodovji, Anam in Júnan. Ker se pa Angležem ravno taka godi s svojimi izdelki, da jih morajo po svetu okoli ponujati, nastane vprašanje, če ne bo ravno pokrajina Júnan vzrok, da si bodo za-njo Francozi in Angleži v lase planili. Francozi so ji že sosedje na jugozahodu, ter se ob reki Songka vedno bolj proti njej pomikajo, Angleži se ji bodo pa po suhem od severozapada približati poskušali. Čegava bo, se pač ne vé, po sedanjem položaji soditi in po okoliščinah, da imajo Francozi iztočno-azijsko vodovje v rokah, bi pa le z nekako zavestjo lahko izrekli nado, da francoska postane in da se bo ravno zaradi nje morda še krvava vojska na morji med Francosko in Angleško vnela.

Izvirni dopisi.

Iz Cerkljan na Gorenjskem, 15. aprila. (Požar.)

Žalostni glasi zvonov so nam sinoči okrog 10. ure naznanjali, da gori. Gorelo je v spodnjem delu Cerkljan, peterim posestnikom je neusmiljeni požar pokončal hiše in druga gospodarska poslopja. Ker je bilo že pozno in so se bili ljudje že k počitku podali, so si nekteri komaj življenje rešili. Videl sem na pogorišču zdihovati moža v obleki, v kakoršni je iz postelje skočil, bilo je to edino oblačilo, vse drugo mu je ogenj pokončal. Zgorelo je veliko vozov, plugov, bran in družega gospodarskega orodja, gospodarju Robasu zgorelo je tudi še 5 goved in 14 prascev in gospodarju Avmanu 8 prascev. Gotovo bi se bil pa ogenj še bolj razširil in večji škodo napravil, ko bi ne bilo o pravem času na pogorišče nove Cerkljanske brizgalnice. Pa tudi vrli Zgornji Berničanje so naglo s svojo brizgalnico na pomoč prihiteli. Skupnemu trudapolnemu delovanju se je posrečilo ogenj omejiti. Kako je ogenj nastal se ne ve, občno mnenje je, da je iz maščevanja zapalila zlobna roka. Žalostno!

Z Notranjskega, 14. aprila. („Der Klerus und die soziale Frage“) (Konec). Ko smo v mladih dijaških letih slišali in brali, da v bogatem Londonu eni milijone na leto zapravijo in ravno v tistem Londonu drugi lakote mrjejo, smo se čudili, kako da je to mogoče; zdaj mu ni treba celo do Londona hoditi, kdor se hoče prepričati, da tako res zamore biti. A na kmetih?

Pomislimo le dvojno prikazen v naših slovenskih krajih. Kaj pomenijo nepreštete trume, ktere hodijo vsako jesen s trebuhom za kruhom daleč v hrvaške, ogerske in rumunske šume, na srbske in turške železnice i. dr. A spomladi marsikteri namesto denarjev prinesejo nazaj lačen želodec, strgane čevlje in povrh še mrzlico za nameček? Kaj pomenijo dolge litanije okliciev pod lipo pred cerkvenimi vrati vsako nedeljo po božji službi, kjer sodnijski sluge napovedujejo žalostne ženitve, pri katerih bo pel boben, mesto gosel!

Knjižica dalje našteva razne gospodarske sisteme začeni z monopolizmom, kateri je dajal mnogim prednost, druge za vrata postavljaj, a vendar večidel vse pošteno preživel. Strli so njegove sponi oni, katerim je bil težak, ter odprli zatvornice prostosti, liberalizmu, ki je vsim obetal raj na zemlji; a sprevergel se v kapitalizem, kateri je ene silno obogatil, večino pa potisnil v revščino in lakoto. Krutost liberalizma je porodilo komunizem, ki tirja enakost vsih in ne le prostosti za tiste, kateri imajo moč v rokah. Obravnava dalje nazore socialistov, s kterimi so hoteli in še hočejo zboljšati družbini stan; na priliko: a) Malthus in njegovi privrženci, b) Lasalle, c) mnogi državni socialisti in d) sosebo C. Marx, smrtni sovražnik kapitalizma. Našteva še nektere pripomočke, s kterimi svetujejo ti in uni ubožtvu in splošni revščini v okom priti ali jo polajšati.

Pri slehernem imenovanih sistemov in nasvetov pové, kako se strinja s krščansko nravo in pravnostjo, kaj je pri njem dobrega in kaj slabega. Velika napaka in pogrešek je večidel pri vsih, da merijo edino le na dosego časne sreče — le na telo in vživanje, družega imenitnišega dela, duše pa pozabijo.

Poslednjič pisatelj priporoča za rešitev socialnega vprašanja v duhu krščanskem dvojni federalizem: prvič zvezo med časnim in večnim, telesnim in dušnim; poglavitno prizadevanje naj bo za izveščanje, ki je človeku prvi namen, a vživanje časnih dobrot, kolikor jih more doseči in potrebuje, bodi kristjanu drugi namen. Drugi federalizem bodi zveza in edinost med državo in Cerkvijo; prostost krščanskih uzorov in načel naj je prvo — spoznanje socialne naloge od strani države, drugo itd.

Naj bo knjiga, ki se dobiva v katoliški bukvarni po 60 kr. duhovnom in tudi neduhovnom tople priporočena. Sklenemo z besedami slavnega Schäffle-ja, ki pravi: Predno tekoče stoletje mine, se bode bogoslovcev smešna zdela trditev, da bi moralisti zamogli opraviti brez narodno-gospodarskih vednost.

Od Velenja, 15. aprila. (Primica. Narobesvet. Sejem.) Čez nekoliko dni bode Velenjska fara sv. Martina obhajala za-njo redko slovesnost. Na belo nedeljo pel bode namreč tukajšnji rojak P. Vendelin Vošnjak novo sv. mašo.

Včeraj je prišel v Velenje nek mož, ki je pred več kakor tridesetimi leti tam služboval, a sedaj opazovaje vzlásti mladi svet občudoval veliko spremembo pri ljudstvu, in skoro da je prav imel, ko je danes proti pridni hišni gospodinjji vzdihnil, rekoč: „Narobesvet!“

Šoštanje ima v obližji največkrat v letu sejem. Danes zopet. Goveje živine se je prignalo veliko, pa nič kaj prida. Kupecv bilo je malo. Tudi cena začela je padati. Nekemu barantaču, postavim, ki je na cvetni ponedeljek v sosednjem Št. Piji kupil jarem volov in jih je danes na prodaj prignal, so sedaj kupci ponujali 30 gold. manje, kakor so voli bili kupljeni pred dobrim tednom. Na predzadnjem sejmu je pa nek Švicar nakupil okoli sto krav plemenjač; prodajalci bili so zadovoljni. — Konji še pač tudi sedaj imajo napeto ceno. Neko kljuse na pr., ki je kje pred štirimi leti bilo kupljeno za 30 gold., je dosedanji njegov lastnik prodal za 80 gold. Ko bi kupec vedel, da je to mrho nek hribolazec bil enkrat kot voditelja za „der breitgestirnten Rinder Schaar“ omenjal v časniku „Tourist“, bi še „menda“ več dal za-njo.

Hrvatska, 8. aprila. (Narodnostne razmere.) Tudi slovensko čitateljstvo bodo zanimali podatki, stoječi v „Agrarier Ztg.“ od 5. t. m. Pri zadnjem štetji (1880) se ni oziralo na narodnost v strogem pomenu besede, ampak na materinski jezik, kar je mnogo zanesljivejše. Zatoraj se je štetje vršilo tiho in mirno, ne burno, kakor v deželah zastopanih v državnem zboru Dunajskem. Vsled tega so našli na Hrvatsko-Slavonskem 1.712.353, t. j. 90,48% hrvatsko-srbski govorečih (l. 1869: 1.782.094 ali 96,01%); nemških, kamor so ušeli tudi premnogoštevne židove 83.139, t. j. 4,40% (l. 1869: 40.889 ali 2,20%); madjarskih 41.417, t. j. 2,19% (leta 1869: 15.000 ali 0,80%); slovenskih 20.102, t. j. 1,06% (l. 1869: 3000 ali 0,16%); českih 14.584, t. j. 0,77%, slovaških 9078, t. j. 0,49% (l. 1869: 6800 ali 0,36%, Čehoslovanov; rusinskih (maloruskih) 2827, t. j. 0,15%; ruskih 6, t. j. 0,00%; poljskih 485, t. j. 0,02%; bolgarskih 66, t. j. 0,01%; rumunskih 2044, t. j. 0,10%; italijanskih 2404, t. j. 0,12%; ciganskih 3482, t. j. 0,18%; drugih 512, t. j. 0,03%. V 11 letih se je Hrvato-Srbov pomanjšalo za celih 6%; odstotki drugih narod-

nosti pa so se pomnožili, pri nekterih celo izdatno podvojili. Po tem je izmed 1.892.499 ljudi na Hrvatsko-Slavonskem polnih 180.146, katerim materin jezik ni hrvatski. Celi $\frac{2}{3}$ te svote odpadate na „nemški“ (83.139) in madjarski (41.417) živelj, in le $\frac{1}{3}$ na druge narodnosti (47.148 Čehi in Slovenci).

Znamenito je, kar dostavlja omenjeni list sam, pravi namreč: „Ko bi bilo to število tujih narodnosti po vsi zemlji enakomerno razdeljeno, ne bi v političnem in gospodarstvenem oziru tako silno v oči bilo (würde nicht gar so auffallend wirken). Da hrvatsko-srbski tako očevidno gine, zlasti v treh slavonskih županijah, da v nekterih celo vrojeno prebivalstvo že presega, krive so temu narodne nape: delobojnost, razsipnost, netreznost. Kteri ravnaajo narodu usodo, gledati bi morali, da bi narodni blagor v nrvnem in tvrnem pogledu škode ne trpel. Podatki tega narodnega štenja nam marsikaj pojasnujejo, zlasti pa to, da merodajni krogi so narod, priprosti narod, grdo zanemarjali. Hrvatska narodnost se manjša od zapada proti vshodu. Ako delimo Hrvatsko (pravo) v 8 skupin, dobimo te-le odstotke hrvatskega življa: 1. skupina 99% (Gračac, Lika, Ogulin, Otočac, Slujin, Reška županija); 2. skupina 95% (županije: Delnice, Zagreb, Varaždin, Križ, Belovar; okraji: Dvor, Novska, Gradiška, Oriovac, Garčin); 3. skupina 90% (podžupanija Požega, okraj Županje); 4. skupina 85% (okraj Mitrovica); 5. skupina 80% (podžupanija Djakovo, okraj Vin-kovce); 6. skupina 75% (podžupanija Osek, Ruma); 7. skupina 70% (podžupanija Virovitica, okraj Pazova); 8. skupina 65% (podžupanija Vukovar, Pakrac). Manj ugodno naseljena je Slavonska. Izvzemši Gradiško, Brod, Požego, je po vseh drugih krajih več ko 10% Nehrvtov. Pakraška in Vukovarska županija sta takorekoč Eldorado priseljencem. Tu imaš naselne Nemcev, Madjarov, Cehov, Slovakov, Rusinov.

(Konec prih.)

Domače novice.

(Spremembe duhovščine v Ljubljanski škofiji)

Prestavljeni so sledeči duh. pomočniki: Č. g. Ant. Koblar, škofijski kaplan pride v Mengeš; č. g. dr. J. Dolence v Staro Loko; č. g. L. Lotrič v Škocijan blizo Mokronoga; č. g. F. Varl na Rako; č. g. J. Alijančič v Šmarijo; č. g. J. Laznik na Dobrovo; č. g. J. Podboj v Slavino; č. g. Skvarča v Budanje; č. g. drd. J. Janežič na Bled; č. g. J. Kalan v Predvor; č. g. J. Novak gre nazaj v Mošnje. Č. g. Miha Kotnik gre iz Kokre v Voglje.

(Za kandidate v mestni odbor) so volilcem sledeči gospodje priporočeni: Za I. razred: Dr. Karol Bleiweis vitez Trsteniški, Franc Fortuna, Franc Peterca in Vaso Petričič, vsi trije trgovci in hišni posestniki. — Za III. razred: Josip Geba, urar, Franc Jakopič, trgovec, Srečko Nolli, klepar, Jan. Počivavnik, mesar in Ign. Valentinčič, hiš. posestnik. — Za II. razred so nam kandidati še neznani, toraj jih naznanimo pozneje.

(Slovensko gledališče.) V nedeljo 20. t. m. ponavljala se bo de korist igralke, gospodičine Rezike Petrinke in igralca gosp. Antona Danila igrokaz „Baron Fran Trenk“. Prva je prvokrat izvela povoljno svojo nalogo „Jelice“, Danilo ima pa naslovno ulogo „Trenka“ v večih svojih rokah, toraj je upati, da slavno občinstvo počasti ta večer predstavo z mnogobrojnimi svojim pohodom.

(Po časnikih) je že dalje časa brati, da misli vodstvo južne železnice vožno ceno znižati tudi za osebe. Prav bi bilo ne le za potovalno občinstvo, ampak tudi za podvzetje samo. Še bolj prav bi bilo, ko bi se skoraj vpeljale cene za potovalne in vračevalne listke (tour und retourkarten) kakor na Rudolfovi železnici. Že lansko leto se je neki o tem govorilo, kakor se je pri občnem zboru kmetijske družbe izjavil poročevalec L., a zgodilo se do zdaj še ni nič.

(Pogreb) c. kr. sodnijskega pristava g. Gregorja Milharja je bil kljuba slabemu vremenu jako impozanten. Spravili so ga, če tudi rezervnega častnika, po načinu, ki pristojna le častnikom v aktivni službi. Spreveda njegovega k poslednjemu počitku vdeležilo se je mnogo častnikov aktivnih, iz rezerve in brambovskih, več višjih uradnikov in mnogo-brojna množica družih znancev.

(Lipski veteran.) Dne 16. aprila je umrl v Florijanskih ulicah št. 32 Franc Kinkel, vpokojeni

nadpaznik finančne straže, ki je bil kakor pravijo, eden onih, zdaj že jako redkih veteranov, ki so se še pri Lipskem zoper Napoleona I. bojevali. Rojen je bil l. 1796, dne 23. marca v fari Wurmlingen na Virtemberškem. Odpustni list vojaški spričuje, da je skozi 13 let služil v c. kr. armadi 35. pešpolk grof Argentau in 17. pešpolk princ Reuss-Plauen. Zasluzil si je vojaški križec hrabrosti. Potem je bil na raznih krajih finančni paznik, dokler so mu l. 1842 odkazali provizijo. 17. popoldan je bil pokopan z vojaško godbo in veterani Ljubljanski so ga spremili k zadnjemu počitku. R. I. P.

(Razpisi učiteljskih služeb na Kranjskem.) Učiteljska služba na enorazredni ljudski šoli na Robu s 450 gl. letne plače in s stanovanjem bo de se zadržno ali začasno namestila. Prošnje za to službo naj se oddajajo pri podpisnem okrajnem šolskem svetu do 15. maja t. l. C. k. okrajni šolski svet v Kočevji v 4. dan aprila 1884. l. — Učiteljska služba na enorazrednici v Žaljni pri Višnji Gori s 450 gl. letne plače in s stanovanjem. Prošnje do 25. t. m. pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Litiji.

(Razpisana je služba) sodnijskega pristava pri c. kr. okrajni sodnji na Vrhniki. Prošnje do 2. maja na predsedništvo deželne sodnije Ljubljanske.

(Razpisana je služba) kontrolorja v prisilni delavnici v Ljubljani z letno plačo 1000 gl., kateri se pridaja $1\frac{1}{2}$ % čistega dohodka od dela, in štiri kvinkvinalije po 100 goldinarjev, ki se pa ne bodo v pokojnino vštavale. Ako bi se služba podelila kakemu uradniku iz deželnega odbora se oziroma na to razpisuje služba knjigovodskega oficijala s 1000 ali pa 900 goldinarjev letne plače in dotičnimi kvinkvinalijami; oziroma služba knjigovodskega ingrosista s 700 goldinarjev letne plače. Prošnje do 15. maja na deželni odbor kranjski.

Razne reči.

— † Siegfried Sporn, bivši župnik Ormoški in imenovan dekan Velikonedeljski, križnik nemškega reda, je umrl po dolgi mučni bolezni previden s sv. zakramenti 15. t. m. popoldne. Pokojnik je bil rojen 17. julija 1839 v Mekinah na Kranjskem in v duhovnika posvečen 21. julija 1864; bil je bistre glave, blagega srca, odločen narodnjak in vnet dušni pastir. Od svojih tovarišev in od pridnih farmanov je bil ljubljen in spoštovan, nemškutarji in brezbožniki pa so njegovemu delovanju zlasti v zadnjem času vse mogoče zapreke delali, kar je bržkone njegovo bolezen še bolj pospešilo. Umrl je v Ormožu, pokopan bo pa pri Velikinedelji. R. I. P.!

— Gosp. Janez Brolih, nadsodnije svetovalec v pokoju, je v Trstu po dolgem bolehanju 11. aprila umrl.

Telegrami.

Carigrad, 17. aprila. Jahta „Miramar“ s prestolonasledniško dvojico priplula je se spremstvom jahti „Yzzedin“ in „Taurus“ ob pol devetih zjutraj pri najlepšem vremenu v Bospor. Ob ustji morske ožine pozdravilo je Rudolfa in Štefanijo več tisoč oseb, raznih narodnosti, največ med njimi je bilo Avstrijancev in Belgijcev raz krovov Lloydovih parnikov, ki so bili vsi veliko galo natvezli, navdušeno. „Miramar“ priplaval je ob četrt na 11 pred Dolma Bagdše kjer je obstal. Ondi je veliki vezir minister zunanjih zadev prestolonasledniško dvojico najspoštliveje pozdravil. Na to so se odpeljali v Yildizkiosk v dvornem galavozu. Vse v luki stoječe ladije imajo veliko galo na sebi. V avstro-ogerski naselbini je navdušenje nepopisljivo.

Carigrad, 16. aprila. Za ministra zunanjih zadev imenovan je Asim paša.

Poznanjsko, 16. aprila. „Kuryer Poznanski“ pravi, da vé iz gotovega vira iz Rima, da ni res, da bi se bil kardinal grof Ledohovski odpovedal Gnezensko-poznanski nadškofiji.

Umrl so:

13. aprila. Kristina Omejec, dež. oficijala hči, 16 mese., Strelišne ulice št. 2, davica. — Janez Mežan, invalid, 19 let, se je na polji ob Grubarjevi ulici sam vstrelil. — Jožef Vidmar, kajzarjev sin, 1 mes., Črna vas št. 18, vsled razkrojenja krvi. — Melanija Mah, gojzdnega komisarja hči, 4 mes., Kolodvorske ulice št. 21, božjast. — Marija Sumerer, godčeva hči, 4 dni, Konjušne ulice št. 1, božjast.

14. aprila. Gregor Milhar, c. k. sodnijski pristav, 30 let,

Starinarska steza št. 1, pljučna tuberkuloza. — Lovro Lavrič, delavčev sin, 22 mes., Florijanske ulice št. 13. — Janez Toni, kajzarjev sin, 2 leti, Ilovca št. 19, božjast.

15. aprila. Tine Grum, ključavničar, 38 let, Kurja vas št. 14, jetika. — Marija Šare, dekla, 50 let, Poljanska cesta št. 27, srčni kap. — Franc Kinkel, proviz. finančni paznik, 88 let, sv. Florjana ulice št. 32, Marasmus.

16. aprila. Marija Turin, železniškega čuvaja žena, 54 let, sv. Petra cesta št. 64, pljučna tuberkuloza. — Ose Ambrož Janez Ivanc, frančiškan, 24 let, Marijin trg št. 5, pljučna tuberkuloza. — Franc Klopčič, molar, 69 let, Dunajska cesta št. 14, pljučna tuberkuloza.

V bolnišnici:

14. aprila Miha Strukelj, lončar, 47 let, vsled žledodnega raka. — Blaž Dolfar, gostač, 59 let, Pyothorax dextra.

Tujci.

16. aprila.

Pri **Maliči**: J. Reiling, kupec, iz Monakova. — J. vitez Latzl, c. k. finančni svetnik, z Dunaja. — Wintercholer, Baumgartner, Helfferich in Grünberg, kupci, z Dunaja. — Gustav Klein, kupec, iz Prage. — pl. Hosteneck, c. k. general, iz Gradca. — J. vitez Schneid, grajščak, iz Gorice. — Urbančič grajščak, iz Polh. Gradca. — Karl Rudež, grajščak, z Dolenjskega. — Moline, zasebnica, iz Tržiča. — Marija Loi, zasebnica, s hčerjo, iz Kočevja. — Marija Rothel, zasebnica, iz Kočevja. — Josip Bartelmä, s soprogo, iz Kočevja.

Pri **Stonu**: Julija pl. Kretsmar Fichtenau, iz Budapešte. — And. Veunc, s hčerjo, iz Il. Bistrice. — Leop. Ahačič, tovarnar, iz Tržiča. — Jos. Brence.

Pri **Bavarskem dvoru**: Janez Paulič, posestnik, iz Visokega.

Eksekutivne dražbe.

19. aprila. 3. e. džb. pos. Jakob Mahorčič iz Ubelskega, 250 gl. Senožec. — 3. e. džb. pos. Marko Krašovec iz Rozalnic. Metlika. — 1. e. džb. pos. Anton Kovač iz Raškega vrha, 79 gl. Krško.

22. aprila. 1. e. džb. pos. Anton Repič iz Gradiš, 611 gl. Vipava. — 1. e. džb. pos. Janez Rus iz Belavode, 1610 gl. Ribnica. — 3. e. džb. Andrej Vidmar iz Rakitne, 4135 gl. Vrhnika. — 2. e. džb. pos. Andrej Benšek iz Dvorja, 33 gl. Kranj. — 2. e. džb. pos. Tomaž Sidvon iz Srednje vasi. Radovljica.

Razglas.

Na farno cerkev sv. Trojice nad Cirknico se bo napravila deloma nova streha, za katero so zidarska, tesarska in kleparska dela preračunjena na 1534 gl. 10 kr. a. v.

V izpeljavo tega dela se bo vršila zmanjševalna dražba dne 1. majnika 1884 pri fari sv. Trojice nad Cirknico, kjer se bo tudi vse drugo to delo zadevajoče lahko natanko zvedelo.

Pri sv. Trojici nad Cirknico dne 13. aprila 1884.

(2) Stavbeni odbor.

100 pól izvrstnega svilotnega semena,

na Gorenjskem pridelanega.

póla po 40 kr. in še ceneje se dobi pri J. Ovsniku v Tomaju (P. Sežana). Vse póle tehtajo 2 kilogr.

Izvrstni med

(garantiran pitance)

v plehastih škatljah po 5 kil (kila po 60 kr.), škatlja 30 kr.

se dobiva proti poštnemu povzetju ali pa proti gotovi plači pri

OROSLAV-u DOLENC-u, svečarji v Ljubljani.

ŠMARNICE

za tekoče leto

se dobivajo v (2)

„Katoliški Bukvarni“

po sledeči ceni:

V pol usnji z barveno obrezo — gl. 90 kr.

vse v usnji z barveno obrezo | „ — „

vse v usnji z zlato obrezo . | „ 20 „

Po pošti 10 kr. več. Kdor vzame 12 skupaj

dobi jedne za nameček.

Najcenejše se knjige pošiljajo po pošti s križnim zavitkom, denarji pa po nakaznicah. S poštnim povzetjem stane mnogo več, pa nepotrebnih stroškov.